

Mô hình kinh tế xanh từ cây trầu mỡ hương thoát nghèo bền vững ở vùng cao Quảng Trị

14:53 23/11/2025

Không phải là cây lâm nghiệp chủ lực, nhưng nhiều năm trở lại đây, cây trầu đang dần trở thành “cây vàng” của vùng cao Quảng Trị. Từ một loài cây mọc rải rác trong rừng tự nhiên, trầu đã bước ra khỏi lâm phận hoang dã, trở thành sinh kế ổn định cho hàng nghìn hộ đồng bào dân tộc thiểu số Vân Kiều, Pa Kô ở các xã miền núi.

Lần đầu tiên xuất khẩu sang Ấn Độ

Trên những sườn núi dọc dãy Trường Sơn, từ Hướng Phùng, Hướng Lập đến Đakrông, Tà Rụt..., cây trầu đang hiện diện khắp nơi từ vườn nhà, nương rẫy đến rừng phòng hộ. Người dân trước đây chỉ xem trầu là cây rừng mọc tự nhiên, nhưng nay đã chủ động nhân giống, trồng xen vào rẫy, trồng phân tán hoặc tập trung để thu quả.

Trầu không chỉ phủ xanh đồi trọc, chống sạt lở mà còn mang lại thu nhập hàng chục triệu đồng mỗi năm cho mỗi hộ dân, mở ra kỳ vọng thoát nghèo bền vững ngay trên chính mảnh đất quê hương.

Lễ ký kết hợp tác giữa Tổng Công ty Thương mại Quảng Trị (SEPON GROUP) với Công ty Finmor (Ấn Độ) về phát triển chuỗi giá trị cho sản phẩm từ cây trầu, bao gồm hạt trầu khô và dầu trầu...

Theo thống kê, toàn tỉnh Quảng Trị hiện có gần 3.000 ha rừng trầu, trong đó phần lớn đã cho thu hoạch với năng suất ổn định. Một hộ dân thu nhập trung bình từ 10 – 20 triệu đồng/năm, những hộ trồng quy mô lớn đạt tới 40 – 60 triệu đồng/năm, chưa tính các nguồn thu phụ từ khô dầu, vỏ quả hay gỗ trầu. Chỉ riêng huyện Hướng Hóa (trước đây) đã có hơn 2.500 ha trầu, mỗi năm người dân nhặt quả thu về 7 – 8 tỷ đồng.

Người dân xã Vân Kiều ở thôn Chênh Vênh, xã Hướng Phùng chia sẻ: “Một ngày tôi nhặt được khoảng 50 kg hạt trầu tươi, bán giá 6.000 – 7.000 đồng/kg. Nếu chịu khó thì một người có thể kiếm 300.000 – 500.000 đồng/ngày. Chúng tôi xem trầu như ‘vàng xanh’ của rừng”.

Không chỉ mang lại thu nhập, trầu còn giúp giữ đất, chống xói mòn, bảo vệ hệ sinh thái và tăng độ che phủ rừng – điều hết sức quan trọng trong bối cảnh biến đổi khí hậu ngày càng phức tạp.

Tháng 11/2025 đánh dấu bước tiến lớn của cây trầu khi lô hàng 60 tấn hạt trầu đầu tiên của Quảng Trị được xuất khẩu sang thị trường Ấn Độ. Để đạt chuẩn khắt khe của đối tác, Tổng Công ty Thương mại Quảng Trị đã tiến hành sàng lọc, chuẩn hóa quá trình sơ chế để đáp ứng các tiêu chí như độ ẩm thấp, hàm

lượng dầu ổn định, tạp chất rất ít và truy xuất nguồn gốc minh bạch.

Chủ tịch HĐQT Tổng Công ty Thương mại Quảng Trị, ông Hồ Xuân Hiếu cho biết: “Để đưa hạt trầu ra thị trường thế giới, chúng tôi áp dụng ‘4 chuẩn’: chuẩn vùng nguyên liệu, chuẩn chất lượng, chuẩn cam kết và chuẩn quan hệ đối tác. Xuất khẩu thành công sang Ấn Độ là minh chứng rõ ràng rằng cây trầu có thể trở thành sản phẩm kinh tế xanh mang tầm quốc tế”.

Năm 2026, doanh nghiệp đặt mục tiêu xây dựng nhà máy chế biến dầu trầu tại Quảng Trị, đồng thời mở rộng vùng nguyên liệu lên 8.000 – 10.000 ha, hướng đến chuẩn quốc tế và thị trường tiềm năng ở nhiều quốc gia khác.

Cây trầu là loài cây “đa giá trị” hiếm có. Từ hạt trầu, người ta có thể chiết xuất dầu làm nguyên liệu cho nhiều ngành công nghiệp như: Chất làm khô/ chất bôi trơn; Dược phẩm và nhiên liệu sinh học; Thuốc bảo vệ thực vật sinh học.

Khô dầu trầu được dùng làm phân bón và thức ăn gia súc, trong khi vỏ quả có thể chiết xuất tanin để sản xuất than hoạt tính. Gỗ trầu màu trắng, mềm, thường được bóc làm lớp phủ bề mặt trong sản xuất gỗ dán – loại vật liệu được thị trường đánh giá cao.

Ông Hồ Xuân Hiếu và đại diện Công ty Finmor (Ấn Độ) tham quan vườn cây trầu.

Nhận thấy tiềm năng này, UBND tỉnh Quảng Trị (cũ) đã ban hành Kế hoạch số 237/KH-UBND về phát triển sản xuất gắn với chế biến dầu trẩu giai đoạn 2023 – 2026, định hướng đến năm 2030. Theo kế hoạch:

Đến năm 2030, hình thành 8.320 ha vùng nguyên liệu trẩu, cung cấp 4.000 tấn hạt trẩu chất lượng cao mỗi năm, tạo thêm việc làm và tăng thu nhập tối thiểu 15% cho hàng nghìn hộ dân vùng cao.

Đây chính là bước đi bài bản nhằm đưa cây trẩu trở thành cây lâm nghiệp có giá trị kinh tế cao, thay vì chỉ là “cây rừng tự nhiên như trước đây”. Dù có tiềm năng lớn, nhưng “nút thắt” hiện nay nằm ở khâu thu hái và sơ chế. Người dân chủ yếu nhặt quả, phơi khô rồi bán thô. Việc chế biến sâu còn hạn chế, khiến giá trị thương phẩm chưa đạt mức tối ưu.

Do đó, ngành Nông nghiệp Quảng Trị định hướng quy hoạch 5.000 ha vùng trồng mới tập trung. Hỗ trợ doanh nghiệp xây dựng nhà máy chế biến quy mô 100–1.000 tấn dầu/năm. Tổ chức chuỗi liên kết từ trồng – thu mua – chế biến – xuất khẩu.

Kỳ vọng trở thành thương hiệu quốc gia

Không chỉ dừng lại ở vai trò cây sinh kế cho đồng bào miền núi, cây trẩu đang được kỳ vọng sẽ vươn lên trở thành thương hiệu nông – lâm sản đặc trưng của Việt Nam. Những bước đi đầu tiên trong việc chuẩn hóa vùng nguyên liệu, xuất khẩu sang thị trường khó tính như Ấn Độ và xây dựng nhà máy chế biến dầu trẩu đã cho thấy tiềm năng lớn để cây trẩu phát triển thành sản phẩm mang tầm quốc gia. Nếu được đầu tư đúng hướng, trẩu không chỉ giúp người dân thoát nghèo mà còn có thể trở thành một “cây kinh tế chiến lược”, góp phần khẳng định vị thế của kinh tế rừng Việt Nam trên bản đồ thương mại quốc tế.

Cây trầu vươn mình thành mô hình kinh tế xanh ở vùng cao Quảng Trị,

Mô hình “kinh tế dưới tán rừng” từ cây trầu được kỳ vọng sẽ trở thành hướng đi chiến lược, phù hợp với đặc thù địa phương miền núi và định hướng của Chính phủ về sinh kế cho vùng đồng bào dân tộc thiểu số.

Các chuyên gia kinh tế nhận định, nếu Quảng Trị làm tốt công tác quy hoạch vùng nguyên liệu, chuẩn hóa quy trình thu mua và chế biến, cây trầu hoàn toàn có thể trở thành sản phẩm OCOP cấp quốc gia, thậm chí là thương hiệu xuất khẩu đặc trưng của miền Trung.

Trầu không chỉ giúp người dân thoát nghèo, mà còn tạo nền tảng cho một nền kinh tế xanh – tuần hoàn – bền vững với chuỗi sản phẩm đa dạng. Đây là hướng đi phù hợp trong bối cảnh kinh tế thế giới đang dịch chuyển mạnh sang xu hướng giảm phát thải carbon và sử dụng nguyên liệu sinh học thay thế dầu mỏ.

Từ những quả trầu nhỏ bé, vùng cao Quảng Trị đã nhìn thấy một tương lai lớn. Nếu tiếp tục được đầu tư đúng hướng, cây trầu hoàn toàn có thể trở thành “cây kinh tế mũi nhọn mới”, đưa miền núi Quảng Trị bước vào kỷ nguyên phát triển bền vững, hội nhập sâu với thị trường quốc tế – ngay từ chính những cánh rừng quê hương.

Câu chuyện phát triển cây trầu tại Quảng Trị đang minh chứng rõ ràng cho hướng đi đúng đắn của mô hình “kinh tế dưới tán rừng”, nơi bảo vệ môi trường không tách rời nhiệm vụ tạo sinh kế cho người dân. Từ việc chỉ được thu gom nhỏ lẻ trong rừng, trầu nay đã bước vào chuỗi giá trị sản xuất – chế biến – xuất khẩu, mở ra cánh cửa hội nhập quốc tế cho một loại cây bản địa.

Hơn cả giá trị kinh tế, cây trầu còn mang theo niềm hy vọng xóa đói giảm nghèo bền vững, bảo vệ rừng và khẳng định vị thế của kinh tế miền núi. Với sự đồng hành của chính quyền, doanh nghiệp và cộng đồng dân cư, trầu hoàn toàn có cơ hội vươn mình thành sản phẩm quốc gia – góp phần đưa Quảng Trị trở thành “thủ phủ trầu” của cả nước, đồng thời tạo nên một mô hình phát triển mới đáng để nhiều địa phương học tập và nhân rộng trong thời gian tới.

Lê Quyết